

WYNIKI MONITORINGU 2015-2018

Informacje ogólne

Rok 2015 rozpoczął nowy cykl badań monitoringowych zaplanowany na lata 2015-2018, w odróżnieniu od poprzednich lat, tym razem prowadzony w ramach 3 odrębnych projektów (3 umów): monitoring siedlisk przyrodniczych, monitoring gatunków roślin i monitoring gatunków zwierząt.

Tak jak poprzednio, w cyklu tym wykonywane są powtórzenia badań na założonych wcześniej stanowiskach. Ponadto poszerzono zakres badań o nowe stanowiska i gatunki. Zwiększenie liczby stanowisk monitorowanych wcześniej gatunków ma na celu uzupełnienie informacji o nich. W tym celu: obejmowane są monitoringiem nowo odkryte stanowiska, dodawane są stanowiska z części kraju, gdzie wcześniej monitoring nie był prowadzony, a w niektórych przypadkach uzupełniana jest liczba stanowisk przez zastąpienie monitorowanych wcześniej, na których gatunek wyginął. W latach 2016 -2017 monitoring został również poszerzony o następne gatunki, nie wymienione w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej – najrzadsze i najbardziej zagrożone na terenie Polski, zamieszczone w czerwonych księgach i na czerwonych listach.

Monitoring siedlisk przyrodniczych

W latach 2016-2018 monitorowano 65 typów siedlisk przyrodniczych, na 4006 stanowiskach; 3405 w regionie kontynentalnym i 591 w regionie alpejskim. Spośród monitorowanych siedlisk 5 typów występowało tylko w bioregionie alpejskim, 31 tylko w regionie kontynentalnym, a 29 w obu bioregionach.

Monitorowano siedliska przyrodnicze, z następujących grup:

SIEDLISKA MORSKIE I NADMORSKIE (14 typów):

- Kidzina na brzegu morskim
- Klify na wybrzeżu Bałtyku
- Śródlądowe błotniste solniska z solirodkiem (*Salicornion ramosissimae*)
- Solniska nadmorskie (*Glauco-Puccinellietalia* część - zbiorowiska nadmorskie)
- Śródlądowe słone łąki, pastwiska i szuwary (*Glauco-Puccinellietalia* część - zbiorowiska śródlądowe)
- Inicjalne stadia nadmorskich wydmy białych
- Nadmorskie wydmy białe (*Elymo-Ammophiletum*)
- Nadmorskie wydmy szare
- Nadmorskie wrzosowiska bażynowe
- Nadmorskie wydmy z zaroślami rokitnika
- Nadmorskie wydmy z zaroślami wierzby piaskowej
- Lasy mieszane i bory na wydmach nadmorskich
- Wilgotne zagłębienia międzywydmowe

- Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi

SIEDLISKA WODNE I NAWODNE (10 typów):

- Jeziora lobeliowe
- Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea
- Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea
- Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion
- Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
- Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
- Zarośla wrześni na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część - z przewagą wrześni)
- Zarośla wierzby siwej na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków (Salici-Myricarietum część - z przewagą wierzby)
- Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników Ranunculion fluitantis
- Zalewane muliste brzegi rzek

SIEDLISKA ZAROŚLOWE (6 typów):

- Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym (Ericion tetralix)
- Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion)
- Wysokogórskie borówczyska bażynowe (Empetro-Vaccinietum)
- Subalpejskie zarośla wierzbowe wierzby lapońskiej lub śląskiej (Salicetum lapponum, Salicetum silesiaca)
- Zarośla wisienki stepowej Prunetum fructinosae
- Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych

SIEDLISKA ŁĄKOWE I MURAWOWE (13 typów):

- Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (Alyso-Sedion)
- Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)
- Murawy galmanowe
- Wysokogórskie murawy acidofilne (Juncion trifidi) i bezwapienne wyleżyska śnieżne (Salicion herbaceae)
- Nawapienne murawy wysokogórskie (Seslerion tatrae) i wyleżyska śnieżne (Arabidion coeruleae)
- Murawy panońskie (Stipo-Festucetalia pallentis)
- Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardetalia - płaty bogate florystycznie)
- Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)
- Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)

- Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)
- Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- Górskie łąki konietlicowe i mietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion* i *Arrhenatherion*)
- Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)

SIEDLISKA TORFOWISKOWE I ŹRÓDLISKOWE (6 typów):

- Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
- Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*
- Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumi*, *Schoenetum nigricantis*)
- Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*
- Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk

SIEDLISKA NASKALNE (6 typów):

- Piargi i gołoborza krzemianowe
- Piargi i gołoborza wapienne ze zbiorowiskami *Papaverion tatricum* lub *Arabidion alpinae*
- Środkowoeuropejskie wyżynne piargi i gołoborza krzemianowe
- Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis*
- Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*
- Pionierskie murawy na skałach krzemianowych (*Arabidopsidion thalianae*)

SIEDLISKA LEŚNE (10 typów)

- Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagion*)
- Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- Górskie jaworzyny ziołoroślowe (*Aceri-Fagetum*)
- Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*)
- Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)
- Kwaśne dąbrowy (*Quercetea robori-petraeae*)
- Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)
- Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część - zbiorowiska górskie)
- Górski bór limbowo-świerkowy (*Pino cembrae-Piceetum*)
- Olsy (*Carici elongatae-Alnetum*)

Wyniki dotyczące siedlisk, dla których prace ukończono zostały zaprezentowane w zakładce [Szczegółowe wyniki dla siedlisk przyrodniczych](#).

Monitoring gatunków roślin

W latach 2015-2018 monitorowano łącznie 63 gatunki roślin, na ogólną liczbę 75, które w Polsce objęte zostały monitoringiem przyrodniczym. W pierwszym roku monitoringu, jesienią 2015 roku, zbadano 49 stanowisk roślin. W roku 2016 monitoringiem objęto 204 stanowiska, w tym stanowiska gatunków po raz pierwszy włączonych do monitoringu. W roku 2017 liczba monitorowanych stanowisk wyniosła 185, a w ostatnim roku obecnego etapu, tj. w roku 2018 zbadano 138 stanowisk. Łącznie w ciągu całego etapu (lata 2015-2018) zbadano 576 stanowisk roślin. Niektóre z nich, ze względu na wymogi metodyczne, monitorowane były dwukrotnie (kaldezia dziewięciornikowata, marsylia czterolistna, sasanka słowacka i włosocień delikatny). Liczba monitorowanych stanowisk była więc większa od wynikającej z umowy na wykonanie monitoringu roślin, ponieważ planowane było zbadanie 554 stanowisk.

W zakończonym cyklu monitoringowym (2015-2018) spośród gatunków objętych monitoringiem 36 (38)¹ to taksony umieszczone w załącznikach II, IV i V do Dyrektywy Siedliskowej, w tym: 1 takson porostów, 5 taksonów mchów, 3 gatunki paproci, 1(3)¹ gatunek widłaków i 26 gatunków roślin kwiatowych. Pozostałe 27 (25)¹ gatunków to rośliny spoza załączników do Dyrektywy Siedliskowej. W ogromnej większości są to taksony w Polsce bardzo rzadkie. Łącznie w latach 2015-2018 monitorowano więc 63 taksony (rodzaje, podrodzaje, gatunki, podgatunki) porostów i roślin.

---

¹ Po uwzględnieniu widlicza alpejskiego i widlicza Isslera, gatunków które monitorowane są oddzielnie.

Wyniki dotyczące gatunków roślin, dla których prace ukończono zostały zaprezentowane w zakładce [Szczegółowe wyniki dla gatunków roślin](#).

Monitoring gatunków zwierząt

W latach 2015-2016 monitoringiem objęto 44 gatunki zwierząt. Dla 28 gatunków monitoring został zakończony, w tym dla: 5 gatunków chrząszczy 1 gatunku mięczaka, 16 gatunków ryb i minogów oraz 6 gatunków nietoperzy łącznie, przebadano 1283 stanowisk w tym 688 objętych ochroną w sieci Natura 2000. Większość monitorowanych stanowisk była zlokalizowana w regionie biogeograficznym kontynentalnym (1149 stanowisk), w regionie alpejskim monitorowano 134 stanowiska. Wśród badanych stanowisk 597 było badanych powtórnie i 686 po raz pierwszy.

W sezonie 2017 prace monitoringowe objęły 35 gatunków zwierząt na 1910 stanowiskach, położonych na 168 obszarach Natura 2000. Wśród nich było 537 stanowisk badanych powtórnie i 1373 stanowisk badanych po raz pierwszy. Na stanowiskach monitoringowych płazów monitorowano wszystkie współwystępujące gatunki.

Wyniki monitoringu

Wyniki 2015-2018 - wszystkie materiały.

Wśród monitorowanych gatunków były 2 gatunki ważek, 1 gatunek skorupiaka, 4 gatunki chrząszczy, 7 gatunków motyli, 2 gatunki mięczaków, 2 gatunki ryb i minogów, 3 gatunki gadów, 13 gatunków płazów i 1 gatunek ssaka. W przypadku nadobnicy alpejskiej badania obejmowały jedynie ocenę stanu populacji. Prace monitoringowe (terenowe i koordynacyjne) wykonało 109 osób.

Dla 15 gatunków badania prowadzone w roku 2017 były kontynuacją badań z 2016 r. Były to: rak szlachetny, nadobnica alpejska, minóg rzeczny, gniewosz plamisty i 11 gatunków płazów.

W 2017 r. prace monitoringowe w obecnym cyklu monitoringowym (2015-2018) zakończono dla 24 gatunków zwierząt. Natomiast dla pozostałych 12 gatunków badania były kontynuowane w 2018 roku.

W sezonie 2018 prace monitoringowe objęły 23 gatunków zwierząt na 491 stanowiskach, położonych na 142 obszarach Natura 2000. Na stanowiskach monitoringowych płazów górskich monitorowano kumaka górskiego i traszkę karpacką.

Wśród monitorowanych gatunków było 7 gatunków chrząszczy, 9 gatunków motyli, 3 gatunki mięczaków, 2 gatunki płazów, 1 gatunek gada i 1 gatunek ssaka. W przypadku nadobnicy alpejskiej badania obejmowały ocenę stanu populacji.

W 2018 r. prace monitoringowe w obecnym cyklu monitoringowym (2015-2018) zakończono dla 23 gatunków zwierząt.

Wyniki dotyczące gatunków zwierząt, dla których prace ukończono zostały zaprezentowane w zakładce [Szczegółowe wyniki dla gatunków zwierząt](#).

Informacje o wynikach monitoringu kolejnych gatunków i typów siedlisk przyrodniczych będą sukcesywnie prezentowane w miarę ukończenia badań prowadzonych zgodnie z harmonogramem dostępnym w zakładce [Zakres monitoringu w latach 2015-2018](#).

Wyniki monitoringu

Wyniki 2015-2018 - wszystkie materiały.
